

Από τα θαύματα της φύσης

Στη Χίο η μεγαλύτερη ελιά και όχι μόνο

Φωτογραφία Κώστα Σταμούλη

**Στη μνήμη του ιταλού βοτανολόγου
Paolo Liverani**

Από το Περιοδικό «Δάφνη» τεύχος 14, Ιούλιος 2005

Από τα θαύματα της φύσης

Στη Χίο η μεγαλύτερη ελιά και όχι μόνο

Πολλές φορές απ' τις σελίδες αυτού του περιοδικού έχουμε αναφερθεί στις προσπάθειες ανθρώπων που ανιδιοτελώς και με μοναδικό στόχο την προβολή και προκοπή αυτού του τόπου, συνήθως διαθέτοντας και χρήματα εκτός από το χρόνο τους, χωρίς να επιδιώκουν δημοσιότητα και αυτοπροβολή. Και κάποιες φορές εισπράττουν αντί για βοήθεια υλική και ηθική, την κριτική ή την απαξίωση από αιρετούς και καλοπληρωμένους υπηρεσιακούς παράγοντες.

Στην περίπτωση του καλού μου φίλου και ξεχωριστού συνεργάτη της «Δάφνης» Δημήτρη Μελαχροινούδη θα αναφερθούμε σ' αυτές τις σελίδες, όχι με πολλά δικά μας λόγια, αλλά με στοιχεία που αποδεικνύουν τι μπορεί να κάνουν μερικοί άνθρωποι που μοναδικό κίνητρο έχουν την αγάπη για τον τόπο, τη φύση (που κάποιοι άλλοι βάνασα κακοποιούν) και την ιστορία.

Πιστεύουμε πως θα προλάβουμε να τελειώσουμε αυτή μας τη δουλειά τις επόμενες δύο μέρες (ζητώντας την κατανόησή σας για τυχόν λάθη και παραλείψεις), για να μεταφρασθεί και να μοιρασθεί στους συνέδρους στο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο για τις Αυτοφυείς Ορχιδέες, όπου συμμετέχουν η σύζυγος και ο γιος του P. Liverani (ο ίδιος έφυγε από τη ζωή πρόσφατα)

Ακολουθούν δυο επιστολές που ζήτησα (και πήρα) από τον Δημ. Μελαχροινούδη και την επίσης καλή φίλη Αγγελική Συράκη από το γραφείο του Νομάρχη, η αλληλογραφία Liverani-Μελαχροινούδη, και μερικές φωτογραφίες.

«Φίλε Βαγγέλη.

Θεωρώ σκόπιμο να σε ενημερώσω για τη συνάντησή μου με μια αξιόλογη προσωπικότητα και

ότι ακολούθησε. Από τις ενέργειες στην συνέχεια αυτών που επηρεάζουν τις τύχες του νησιού, θα γίνει φανερό το όφελος στην ανάδειξη της Χίου.

Ο Παντελής Σαλιάρης με είχε ειδοποιήσει κι αυτή τη φορά έγκαιρα, για να ξεναγήσω φιλοξενούμενους του στο Λαογραφικό Μουσείο Καλλιμασιάς. Στις 26 του Μάρτη 2003 θα ερχόταν ο φίλος του Ιταλός βοτανολόγος Paolo Liverani, μαζί με τη γυναίκα του και το γιο του, λάτρεις επίσης της φύσης.

Μετά τη ξενάγηση στο μουσείο, τον οδήγησα σε χωράφι με τουλίπες και μαστιχόδεντρα. Ενδιαφέρθηκε για τις «τεράστιες τσικουδιές» όπως είπε, γιατί στην Ιταλία υπάρχουν νάνοι του είδους. Φωτογράφησε και κομμένο κορμό για την ηλικία του. Τότε βρήκα την ευκαιρία να τον πληροφορήσω για ένα υπερμέγεθες ελαιόδεντρο, που βρίσκονταν στην περιοχή «Πέρα Μύλος» της Καλλιμασιάς, κοντά στο δρόμο για τη Μέσα Διδύμα. Πήγαμε και μετρήσαμε την περίμετρο μισό μέτρο πάνω από το έδαφος, που βρέθηκε 13,0 μέτρα. «Δεν πιστεύω να υπάρχει αλλού τόσο μεγάλο ελαιόδεντρο σε όλο τον κόσμο» είπε ο κ. Liverani.

Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε αξιοσημείωτη για το μέγεθός της βαλανιδιά στα Σκλαβιά. Το τεράστιο δέντρο, περιμέτρου 8,60 μ. ένα μέτρο πάνω από το έδαφος, συνυπήρχε με την ερειπωμένη τώρα, καθολική εκκλησία του Αγίου Γιάννη Πρόδρομου, πριν από τα μέσα του 18ου αιώνα,

Ο κορμός της ελιάς «Liverani» στην Καλλιμασιά Χίου
Φωτογραφία Κώστα Σταμούλη

Ο βοτανολόγος Paolo Liverani
Φωτογραφία Δημ. Μελαχροινούδη

στην ιστορική περιοχή με τις θερινές κατοικίες των Γενοβέζων κατακτητών (1345-1566). Μας προτάθηκε τα δυο αυτά δέντρα να χαρακτηριστούν μνημεία της φύσης.

Από τη μέρα εκείνη, ενημέρωσα τόσο το Δήμαρχο Ιωνίας, όσο και άλλους παράγοντες. Όμως μόλις πρόσφατα ενδιαφέρθηκε η κ. Αγγελική Συράκη από το γραφείο του Νομάρχη και έδωσα οδηγίες για τις θέσεις των δέντρων στο φωτογράφο Κ. Σταμούλη, οδηγώντας και την ίδια στην περιοχή για βιντεοσκόπηση.

Επειδή οι συμβουλές του Ιταλού βοτανολόγου ήταν καθοριστικές πέραν της αγάπης του για το νησί μας, θα προταθεί από τον γράφοντα στο Ευρωπαϊκό συνέδριο για τις αυτοφυείς ορχιδέες που θα γίνει στη Χίο (13-17/4/2005), να ονομασθεί το ελαιόδεντρο «ελιά Liverani». Με την ευκαιρία θα πρότεινα το δέντρο των Σκλαβιών να ονομασθεί «βαλανιδιά Ορφανίδη», τιμώντας τον πρώτο Χιώτη καθηγητή βοτανολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών τον 19ο αιώνα, Θ. Γ. Ορφανίδη.

Καταλήγοντας, πρέπει να λάβουμε υπ' όψη ότι τα δυο δέντρα, τα οποία χαρακτηρίζει το ξεχωριστό και ίσως μοναδικό μέγεθός τους και πολλών αιώνων ηλικία τους, βρίσκονται σε ένα χώρο με μεγάλη συμμετοχή στην ιστορία του νησιού, από της εποχής ή και παλαιότερα, των κλασσικών χρόνων της αρχαιότητας.

Ελπίζοντας ότι θα συμβάλλετε και σ' αυτή την περίπτωση στην ανάδειξη του τόπου μας μέσω της «Δάφνης».

Δημήτρης Μελαχροινούδης.

Υ.Γ. Επισυνάπτω επιστολή του κ. Liverani, γραμμένη πριν το Πάσχα 2003, απάντηση του γράφοντος την 1η Ιουνίου 2003 και φωτογραφίες».

Ο P. Liverani η γυναίκα και ο γιος του κάτω απ' την ελιά

«Μετά από την ενημέρωση που είχαμε κατά την ημερίδα που διεξήχθη στο τέλος Φεβρουαρίου στο Ο.Π.Κ. Δήμου Χίου για το περιβάλλον από τον Γραμματέα της Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Σωματείων Ν. Χίου κ. Μελαχροινούδη για την ύπαρξη ενός αρχαίου δέντρου ελιάς στην περιοχή «Πέρα Μύλος» Καλλιμασιάς Δήμου Ιωνίας, προβήκαμε άμεσα στις παρακάτω ενέργειες:

1. Φωτογραφήθηκε το δέντρο από το φωτογράφο κ. Κ. Σταμούλη και βιντεοσκοπήθηκε από τον κ. Μπουλά. Η φωτογραφία μπήκε στο side της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με σύντομο ιστορικό.

2. Συγχρόνως γίνονται ενέργειες ώστε με απόφαση του Νομ/κού Συμβουλίου και απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Β. Αιγαίου, να κηρυχθεί ως διατηρητέο μνημείο της φύσης. Ο χαρακτηρισμός αυτός προκύπτει από το ιδιαίτερο αισθητικό οικολογικό και ιστορικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει το δέντρο.

3. Ανάλογες ενέργειες γίνονται για τα δέντρα α) δρυ στην περιοχή Σκλαβιών Θολοποταμίου, β) πεύκο στην περιοχή «Καραβού» Λιθίου και γ) πρίνος στην περιοχή «Φλώρι» Δήμου Ομηρούπολης.

Ο Νομάρχης Χίου
Πολύδωρος Λαμπρινούδης»

Η βαλανιδιά στα Σκλαβιά της Χίου

Φωτογραφίες Δημ. Μελαχροινούδη

Η επιστολή του Paolo Liverani στον Δημήτρη Μελαχροινούδη πριν το Πάσχα του 2003 σε μετάφραση από τα ιταλικά, του φαρμακοποιού Δημήτρη Κοκκινάκη:

«Αγαπητέ Δημήτρη

Σου γράφω με μια μικρή καθυστέρηση για να σε ευχαριστήσω για την φιλοξενία που μας επέδειξες μεταφέροντας μας στην ενδοχώρα της Χίου και δείχνοντας μας εκείνη την ελιά και την βαλανιδιά που ήταν πραγματικά μνημειώδεις. Ομολογώ ότι αιωνόβιες βαλανιδιές έχω δει και άλλες, αλλά μια ελιά σαν και αυτή δεν υπάρχει σε κανένα άλλο μέρος στον κόσμο. Θα πρέπει να προστατευθούν και να καταχωρηθούν στα τουριστικά δρομολόγια που μπορείς να κάνεις με αυτοκίνητο ή ποδήλατο, όπως επίσης και οι ακανθώδεις βαλανιδιές στο Φλώρι και το μεγάλο πεύκο που μου έδειξε ο Παντελής.

Η Χίος είναι ένα πολύ όμορφο νησί, υπάρχει αφθονία βλάστησης και πανέμορφα πευκόδαση, ιδανικά

όμορφα χωριά και πανοράματα. Εύχομαι και ελπίζω να καταφέρει ο Παντελής να διοργανώσει το Διεθνές Συνέδριο για την γνώση και τη μελέτη των αυτοφυών ορχιδέων του όμορφου νησιού σου. Εάν το πετύχει πιστεύω ότι θα έρθουν πολλοί ενθουσιώδεις όχι μόνο από την Ιταλία αλλά και από όλη την Ευρώπη. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μια καλή διαφήμιση για ένα οικολογικό τουρισμό και για την αναγνώριση του όμορφου νησιού σας. Είναι όμορφο να περιπλανιέσαι και να παρατηρείς τη φύση που όσο πιο πολύ την γνωρίζουμε τόσο την αγαπάμε.

Από εμένα και την οικογένεια μου σου στέλνω τις καλύτερες ευχές μου για ένα όμορφο Πάσχα και ότι καλύτερο.

Paolo Liverani».

Η απαντητική επιστολή του Δ. Μελαχροινούδη, 1-6-2003

«Αγαπητέ κ. Liverani

Αναγκασμένος να περιμένω σχετικά με την επίσκεψή σου στο νησί μας, δικαιολογημένα απαντώ λίγο καθυστερημένα στο γράμμα σου.

Οι προτάσεις για κήρυξη σαν μνημείο της φύσης της ελιάς και του δρυ στην Καλλιμασιά και τα Σκλαβιά, δημοσιεύθηκαν στον τοπικό τύπο.

Παράλληλα ενημερώθηκαν τόσο ο Δήμος της περιοχής όσο και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Ελπίζω και εύχομαι να φανούν αρκετά έξυπνοι ώστε να εκμεταλλευτούν ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής.

Θα ήθελα να προσθέσω ότι, εξ αιτίας του κ. Παντελή Σαλιάρη, έμαθα κάπως αργά αυτό με το οποίο κλείνει το γράμμα σου, δηλαδή: *E' bello andare in giro ad osservare la natura che piu la conosciamo piu la amiamo* (Είναι όμορφο να περιπλανιέσαι και να παρατηρείς τη φύση που

όσο πιο πολύ την γνωρίζουμε τόσο την αγαπάμε).

Πραγματικά τελευταία άρχισα να βλέπω ομορφιές για τις οποίες προηγουμένως δεν έδινα τόση σημασία. Βοήθησα έτσι τον Παντελή να φωτογραφήσει ορχιδέες *sancta* και *pyramidalis* στο δυτικό και ανατολικό μέρος του νησιού, που εντόπισα.

Ευχαριστώ για το τόσο αξιόλογο βιβλίο που μου έστειλες. Θάταν ευχής έργο να δει το φως της δημοσιότητας κάτι ανάλογο -εκτός

από τις Ορχιδέες της Χίου του Παντελή- για το νησί μας.

Περιμένοντας να βρεθούμε στο Διεθνές Συνέδριο που εύχομαι ολόψυχα να καταφέρει να οργανώσει ο κ. Σαλιάρης, παρακαλώ να δεχτείς τις ευχές μου για ένα ευχάριστο καλοκαίρι μαζί με την αξιαγάπητη οικογένειά σου.

Φιλικά,

Δημ. Μελαχροινούδης»

Κλείνοντας βιαστικά αυτό το σημείωμα, θέλω να ευχαριστήσω τον φαρμακοποιό Δημήτρη Κοκκινάκη και τον Παντελή Σαλιάρη για τις μεταφράσεις των κειμένων από τα ελληνικά στα ιταλικά και αντίστροφα, τον Δημήτρη Μελαχροινούδη, την Αγγελική Συράκη και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για τη βοήθεια τους και εύχομαι γρήγορα οι προσπάθειες όλων να ευοδωθούν για το καλό της Χίου μας.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Περιοδικό «Δάφνη»

Δαφνώνας Χίος 82100

www.dafninet.gr

Τηλ.: 22710 78353 Κινητό: 6942 026026

vroufak@otenet.gr

info@dafninet.gr

Ο δρυς έξω απ' τον Άγιο Γιάννη των Καθολικών
Φωτογραφία Βλάση Μελαχροινούδη (10ετία 1950)
Αρχείο Δ. Μελαχροινούδη